

Prof. dr. sc. Nenad Đurđević
redovni profesor Pravnog fakulteta u Kragujevcu

OBAVEZA PLAĆANJA NAKNADE ZA TRENIRANJE IGRAČA

UDK: 347 : 796

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 1. 06. 2015.

Jedno od najznačajnijih pitanja savremenog profesionalnog sporta predstavlja problem plaćanja naknade sportskim klubovima koji su trenirali određenog sportistu (igrača) pre nego što je on prešao u neki drugi klub, posebno pre nego što je zaključio svoj prvi profesionalni ugovor. Reč je o plaćanju tzv. naknade za treniranje, odnosno tzv. naknade za razvoj sportiste. Ovaj problem je u tesnoj vezi kako sa pitanjem razvoja i usavršavanja mladih sportista tako i sa očuvanjem stabilnosti zaključenog ugovora. Obaveza plaćanja naknade za treniranje predstavlja, s jedne strane, prepreku za slobodu ugovaranja igrača koji nije pod ugovorom, ali, s druge strane, podstiče sportske organizacije da traže nove talente i mlade igrače i da ih obučavaju. Autor u radu izlaže i analizira rešenja koja su o ovom pitanju prihvaćena u zakonodavstvu i sportskim pravilima u Hrvatskoj, Srbiji i SR Nemačkoj, posebno u fudbalu, kao i stavove sudske prakse Evropskog suda pravde i nemačkih sudova o usklađenosti obaveze plaćanja naknade za treniranje sa slobodom konkurencije, slobodom kretanja i slobodnim izborom zanimanja.

Ključne reči: *sport, fudbal, naknada za razvoj igrača, naknada za treniranje igrača, transferi u sportu*

Sportska pravila velikog broja međunarodnih i nacionalnih (uključujući i hrvatske, srpske i nemačke) sportskih saveza sadrže odredbe o obavezi plaćanja tzv. naknade za razvoj (treniranje) igrača prilikom prelaska igrača iz kluba u klub (engl. *compensation fee*, nem. *Ablösesumme*). Zakonska regulativa u oblasti sporta to pitanje uglavnom ne reguliše.¹ Tu nije reč o obeštećenju za transfer igrača, jer se naknada za razvoj igrača plaća u situacijama kada igrač u trenutku prelaska u drugi klub još ima status amatera i nema punovažan ugovor sa matičnim klubom ili je on istekao. Ono u čemu se razlikuju pojedini pravni sistemi i sportska pravila jeste pitanje da li je obaveza plaćanja naknade za razvoj vezana samo sa profesionalni sport, odnosno za situaciju kada igrač amater postaje profesionalac zaključujući svoj prvi profesionalni ugovor o igranju ili je takva obaveza moguća i pri prelasku sportiste amatera u drugi klub, sa istim statusom amatera. Mi ćemo naša razmatranja temeljiti na izlaganju i analizi pravila koja postoje pre svega

---

¹ Hrvatski Zakon o športu („Narodne novine”, broj 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12 i 94/13) ne reguliše pitanje prava na naknadu za treniranje, dok srpski Zakon o sportu sadrži odredbe koje se odnose na ovo pitanje.

u fudbalu,² delom i košarki,³ imajući u vidu broj mladih sportista koji treniraju fudbal širom sveta i ekonomski značaj pitanja vezanih za mogućnost potraživanja naknade za njihovo treniranje.

1. FIFA

Fudbal (eng. football) je u poslednjih pedeset godina postao najomiljeniji sport na planeti, i često se označava kao »najvažnija sporedna stvar na svetu«. Najviše i najuticajnije fudbalsko telo je FIFA (Međunarodna federacija fudbalskih asocijacija). Osim fudbala koji je najpoznatiji, FIFA je takođe nadležna za razvoj futsala i fudbala na pesku. Sedište FIFA-e je u Cirihi, u Švajcarskoj.

Pravni status fudbalera na svetskom nivou je uređen *FIFA Pravilnikom o statusu i transferima igrača (FIFA Pravilnik)*, sa poslednjim izmenama iz 2014. godine.⁴ Prema tom Pravilniku, igrači koji učestvuju o organizovanom fudbalu su ili amateri ili profesionalci. *Profesionalac* u fudbalu je onaj igrač koji ima pisani ugovor s klubom i koji je za svoju fudbalsku delatnost plaćen više nego što iznose troškovi koje je on stvarno imao. Svi ostali igrači smatraju se amaterima.⁵ FIFA

² Hrvatski nogometni savez je naknadu za treniranje i razvoj regulisao u Pravilniku o statusu igrača i registraciji od 25. 02. 2015., u čl. 65. i 66. Kada je igrač amater prešao u drugi klub a da nije promijenio status, njegov bivši klub nema pravo na naknadu. Međutim, ukoliko igrač amater do kraja natjecateljske godine u kojoj navršava dvadeset i tri (23) godine života stekne profesionalni status, klubovi u kojima je taj igrač bio ranije registriran, imaju pravo na naknadu za treniranje i razvoj tog igrača od novog kluba za razdoblje od početka natjecateljske godine u kojoj je igrač navršio dvanaest (12) godina života pa do završetka natjecateljske godine u kojoj je igrač navršio dvadeset jednu (21) godinu života. Naknada se plaća ukoliko je ugovor o igranju zaključen najkasnije do kraja natjecateljske godine u kojoj igrač navršava dvadeset tri (23) godine života. Naknada za treniranje i razvoj dosadašnjem klubu, ako je tog igrača trenirao zaključno s natjecateljskom godinom u kojoj je igrač navršio dvadeset jednu (21) godinu, plaća se svakom prigodom kada igrač do kraja natjecateljske godine u kojoj navršava dvadeset tri (23) godine života zaključi ugovor s novim klubom, bez obzira na to je li u dosadašnjem klubu igrač imao status amatera ili profesionalca. Klub može naknadu za treniranje i razvoj pojedinog igrača tražiti samo jedanput. Odluku o visini iznosa naknade za treniranje i razvoj igrača donosi Izvršni odbor HNS-a. Iznimno, na naknadu za treniranje i razvoj nema pravo onaj klub koji jednostranom izjavom bez opravdanog razloga raskine ugovor s igračem ili ako je nadležno tijelo za rješavanje sporova raskinulo ugovor na štetu kluba. Neplaćanje naknade za razvoj i treniranje igrača koji prelazi iz kluba u klub, ne utječe na pravo igrača da pristupi drugom klubu i da se za njega registrira po odredbama Pravilnika o statusu igrača i registraciji. Vidjeti, <http://hns-cff.hr/files/documents/7007/Pravilnik%20o%20statusu%20igrača%20i%20registraciji%2013.04.15.pdf>

³ Hrvatski košarkaški savez je obavezu plaćanja odštete za razvoj igrača regulisao u Registracijskom pravilniku u članku 44. Za prijelaz igrača iz kluba u klub, u pravilu se ne plaća odšteta, osim ako je ugovorom između kluba i igrača to ugovoreno ili ako se klubovi tako dogovore. Međutim, iznimno, za prijelaz igrača mlađih dobnih skupina iz amaterskog u drugi amaterski klub višeg stupnja natjecanja ili u profesionalni klub, odnosno za prijelaz iz amaterskog u profesionalni status plaća se odšteta u visini koju klubovi ugovore. Ako klubovi ne postignu dogovor oko visine odštete, istu utvrđuje nadležno tijelo za odobravanje prijelaza prema kriterijima iz članka 45. Registracijskog pravilnika, pri rješavanju zahtjeva za odobrenje određenog prijelaza, s tim da se utvrđeni iznos odštete uplaćuje prije donošenja odluke kojom se odobrava prijelaz igrača iz kluba u klub. Videti, <http://www.hks-cbf.hr/media/1664/registracijski-pravilnik-2013.pdf>

⁴ <http://hns-cff.hr/files/documents/7200/2015%20FIFA%20Pravilnik%20o%20statusu%20i%20transferima%20igrača%20C4%8Da.pdf>

⁵ Čl. 2. FIFA Pravilnika; Da bi igrao za klub igrač mora biti registriran u savezu, ili kao profesionalac, ili kao amater. Samo registrirani igrači imaju pravo nastupa u organiziranom nogometu. Činom registracije, igrač je

Pravilnik ne navodi o kom ugovoru je reč. Međutim, prema zvaničnom FIFA Komentaru Pravilnika o statusu i transferima igrača (Komentar FIFA Pravilnika),⁶ profesionalni igrač je igrač koji ima pisani ugovor o radu (zaposlenju) sa klubom i za svoju fudbalsku delatnost dobija više novca nego što je stvarno potrebno za pokriće njegovih troškova (izdataka).⁷ Amater je igrač koji se bavi sportom iz zadovoljstva ili radi razonode i za to, sa izuzetkom nastalih troškova, ne dobija nikakvu naknadu. Uz to, on, načelno, nema pisani ugovor sa klubom za koji je registrovan. S druge strane, izdaci koji su posledica učešća na utakmici ili treningu (npr. putovanja, hotel ili osiguranje) i troškovi za opremanje igrača, mogu biti nadoknađeni igraču bez uticaja na njegov status amatera.⁸ Odredbe čl. 2. FIFA Pravila ne isključuju mogućnost da igrač amater ima sa klubom zaključen pisani ugovor. Međutim, prema presudi Arbitražnog suda za sport u Lozani (CAS 2004/A/691, br. 76 i 77), postojanje ugovora u pisanoj formi između igrača amatera i kluba za koji je registrovan, ne dovodi do primene odredbi FIFA Pravila kojima se obezbeđuje stabilnost ugovora. Te odredbe važe samo za igrače profesionalce. Drugim rečima, status amatera nije određen postojanjem „amaterskog ugovora“ nego se definiše kroz činjenicu da igrač, sa izuzetkom stvarnih troškova, nikakve druge naknade ne dobija.⁹ Interesi kluba prema kome se igrač amater ugovorom obavezao zaštićeni su odredbama FIFA Pravila o naknadi za obuku i razvoj igrača, koje se primenjuju kada amater postane profesionalni igrač.¹⁰

Prema FIFA Pravilniku, sa poslednjim izmenama od 22. jula 2014. godine, u osnovi, kada mu je ugovor istekao, svaki igrač može menjati klubove bez naknade svuda u svetu. Međutim, klubu/klubovima koji su trenirali igrača plaća se naknada za treniranje: (1) kada igrač potpiše svoj prvi ugovor kao profesionalac i (2) prilikom svakog transfera profesionalca do kraja takmičarske godine u kojoj je navršio 23 godine. Obaveza plaćanja naknade za treniranje nastaje bez obzira da li je transfer obavljen tokom ili na kraju igračevog ugovora.¹¹ Razlozi zašto se plaća naknada za treniranje leži u činjenici da se treniranje i obrazovanje igrača obavlja između 12. i 23. godine života. Naknada za treniranje se, kao opšte pravilo, plaća

---

suglasan obvezati se na poštovanje Statuta i pravilnika FIFA-e, konfederacija i saveza. Igrač može biti istovremeno registriran samo za jedan klub. Igrači mogu biti registrirani za najviše tri kluba tokom jedne takmičarske godine (čl. 5. FIFA Pravilnika).

⁶ http://hns-cff.hr/files/documents/3617/2005%20Obja%C5%A1njenje%20FIFA%20Pravilnika%20o%20statusu%20i%20transferima%20igra%C4%8Da_v3.pdf

⁷ Videti komentar čl. 2. FIFA Pravilnika.

⁸ Prama navedenom komentaru na čl. 2. FIFA Pravilnika; Ukoliko igrač menja status profesionalca u amaterski on mora sačekati da istekne rok od 30 dana od poslednje utakmice kao profesionalca da bi mogao nastupiti kao amater. Pri tom nije bitno da li se status menja unutar istog kluba ili igrač stiče status amatera u drugom klubu (komentar na čl. 3. FIFA Pravilnika).

⁹ Prema Pravilniku o igranju Nemačkog fudbalskog saveza od 22. 10. 2010. godine (DFB Spielordnung), igrač ima status amatera ukoliko igra fudbal na osnovu svog članskog statusa u klubu i može mesečno od kluba da prima paušalni iznad od 249,99 evra na ime naknade troškova a da ne izgubi status igrača amatera. Ako prima na osnovu ugovora naknadu za igranje u visini od najmanje 250 evra, automatski dobija status profesionalnog igrača, odnosno igrača pod ugovorom.

¹⁰ Videti fusnotu 12 u navedenom Komentaru FIFA Pravila.

¹¹ Čl. 20. FIFA Pravilnika.

do 23. godine života za treniranje koje je obavljeno do 21. godine života, osim ukoliko je očigledno da je igrač pre 21. godine života već prekinuo svoje razdoblje treniranja. U ovom slučaju, naknada za treniranje se plaća do kraja takmičarske godine u kojoj je igrač navršio 23 godine, ali obračunavanje plativog iznosa temelji se na godinama između 12. godine i godine života kada je utvrđeno da je igrač stvarno završio svoje treniranje. Obaveza plaćanja naknade za treniranje ne prejudicira bilo koju obavezu plaćanja naknade za raskid ugovora. Naknada za treniranje se ne plaća ukoliko bivši klub raskine ugovor igrača bez opravdanog razloga (bez prejudiciranja prava prethodnih klubova), ili je igrač transferisan u klub 4. kategorije ili profesionalac nakon transfera ponovno stiče amaterski status.¹²

U svrhu izračunavanja troškova naknade za treniranje i obrazovanje, nacionalni savezi se upućuju da svrstaju svoje klubove u maksimalno četiri kategorije, u skladu s finansijskim ulaganjima klubova u treniranje igrača. Troškovi treniranja su utvrđeni za svaku kategoriju i odgovaraju iznosu koji je potreban za treniranje jednog igrača tokom jedne godine, pomnoženo s prosečnim »igračkim faktorom«, koji je odnos između broja igrača koje je potrebno trenirati kako bi se „proizveo“ jedan profesionalni igrač. Troškovi treniranja, koji su utvrđeni za svaku kategoriju kluba po svakoj konfederaciji, kao i kategorizacija klubova za svaki savez, objavljuju se na internet stranicama FIFA-e (www.FIFA.com). Ti se podaci ažuriraju na kraju svake kalendarske godine. Savezi su obavezni redovno ažurirati podatke u vezi trening kategorija svojih klubova u sistemu usklađivanja transfera (TMS).¹³

Nezavisno od naknade za treniranje, ukoliko je profesionalac transferisan (prešao u drugi klub) pre isteka svog ugovora, svaki klub koji je dao doprinos njegovom obrazovanju i treniranju prima deo naknade koja je plaćena njegovom bivšem klubu (solidarni doprinos).¹⁴ To znači da ukoliko profesionalac pređe tokom trajanja ugovora, 5 % svake naknade, ne uključujući naknadu za treniranje koja je plaćena njegovom bivšem klubu, oduzima se od ukupnog iznosa te naknade i novi klub je raspodeljuje kao solidarni doprinos klubu (klubovima) koji su učestvovali u njegovom treniranju i obrazovanju tokom godina.¹⁵

Kao opšte pravilo, pri izračunavanju naknade za treniranje koja se ima platiti igračevom poslednjem klubu (klubovima), potrebno je uzeti u obzir troškove koje bi imao taj novi klub da je on sam trenirao igrača. Prema tome, prvi puta kada se igrač registruje kao profesionalac, naknada za treniranje koja se ima platiti izračunava se na način da se troškovi treniranja novog kluba pomnože brojem godina treniranja, u načelu od takmičarske godine u kojoj je igrač navršio 12 godina do takmičarske godine u kojoj je navršio 21 godinu. U slučaju narednih transfera, naknada za treniranje se izračunava na temelju troškova treniranja

---

¹² Videti čl. 1. i 2. Dodatka 4 FIFA Pravilnika.

¹³ Videti čl. 4. Dodatka 4 FIFA Pravilnika.

¹⁴ Čl. 21. FIFA Pravilnika.

¹⁵ Mehanizam utvrđivanja solidarnog doprinosa utvrđen je u Dodatku 5 FIFA Pravilnika.

novog kluba pomnoženih brojem godina treniranja u posljednjem klubu. Kako bi se osiguralo da naknada za treniranje za vrlo mlade igrače ne bude utvrđena na nerazumno visokom nivou, troškovi treniranja za igrače u takmičarskim godinama između njihove 12. i 15. godine života (tj. četiri takmičarske godine), temelje se na troškovima treniranja i obrazovanja utvrđenih za klubove 4. kategorije. Komora za rešavanje sporova može razmatrati sporove u vezi plativog iznosa naknade za treniranje, a ima i diskreciono pravo prilagoditi ovaj iznos ukoliko je on očito neproporcionalan za slučaj koji se razmatra.¹⁶

Za igrače koji prelaze iz jednog saveza u drugi savez unutar teritorija EU/EEA, iznos plative naknade za treniranje utvrđuje se na temelju sledećeg: a) Ukoliko igrač prelazi iz niže u višu kategoriju kluba, izračunavanje se temelji na prosečnim troškovima treniranja dva kluba; b) Ukoliko igrač prelazi iz više u nižu kategoriju kluba, izračunavanje se temelji na troškovima treniranja kluba niže kategorije. Unutar EU/EEA, poslednja takmičarska godina treniranja se može dogoditi pre takmičarske godine u kojoj je igrač navršio 21 godinu, ukoliko je utvrđeno da je igrač završio svoje treniranje pre tog vremena.¹⁷

Način utvrđivanja naknade za treniranje bliže je objašnjavan u FIFA cirkularnim pismima broj 769, 799, 1185 i 1418.

Prema cirkularnim pismima br. 1185.¹⁸ od 22. aprila 2009. godine i br. 1418¹⁹ od 2. maja 2014. godine, svi klubovi su podeljeni u sledeće 4 kategorije: 1) Kategorija I (najviši profesionalni nivo); 2) Kategorija II: svi drugoligaški klubovi nacionalnih liga sa klubovima u kategoriji 1 i svi klubovi prve lige u svim ostalim zemljama sa profesionalnim fudbalom; 3) Kategorija III: svi trećeligaški klubovi nacionalnih liga sa klubovima u kategoriji 1, svi drugoligaški klubovi u svim ostalim zemljama sa profesionalnim fudbalom; Kategorija IV: svi klubovi četvrte i niže lige sa klubovima u kategoriji 1, svi trećeligaški i niželigaški klubovi u svim ostalim zemljama sa profesionalnim fudbalom, svi klubovi u zemljama sa samo amaterskim fudbalom.²⁰ Fudbalski savez Srbije je u 2014. godini ispunjavao uslove da ima klubove u 2-4 kategoriji.

U FIFA cirkularnom pismu broj 769. je objašnjen obračun stvarnih troškova obuke igrača, koji treba, uglavnom, da pokrivaju: plate i/ili naknade koje se isplaćuju igračima (kao što su penzije i zdravstveno osiguranje); socijalne

¹⁶ Videti čl. 5. Dodatka 4 FIFA Pravilnika.

¹⁷ Videti čl. 6. Dodatka 4 FIFA Pravilnika.

¹⁸ http://hns-cff.hr/files/documents/old/176-1185-2009-Naknada_za_treniranje_igraca_FIFA-Pravilnik_o_statusu_i_transferima_igraca.pdf

¹⁹ http://hns-cff.hr/files/documents/3983/2014%20-%20201418%20-%20Regulations%20on%20the%20Status%20and%20Transfer%20of%20Players%20-%20Categorisation%20of%20clubs%20and%20registration%20periods_HR.pdf

²⁰ Prema Tabeli treniranja i kategorizacije klubova za 2014. godinu, troškovi treniranja u okviru UEFA iznose: Kategorija I – 90.000 evra, Kategorija II – 60.000 evra, Kategorija III – 30.000 evra, Kategorija IV – 10.000 evra. Navedeni troškovi treniranja se ažuriraju na kraju svake kalendarske godine. Svi nacionalni fudbalski savezi su obavezni da svrstaju svoje klubove u neku od navedene četiri kategorije i da to unesu TMS. Svrstavanje se ne traži ukoliko svi klubovi pripadaju kategoriji četiri. Utvrđene kategorije klubova moraju biti revidirane svake godine.

naknade i/ili plaćeni porezi na plate; troškovi smeštaja; školarina i troškovi nastali u pružanju internih ili eksternih akademsko-obrazovnih programa; putni troškovi nastali u vezi sa kampovima igrača; putni troškovi za takmičenja i turnire; troškovi za korišćenje objekata za treniranje, uključujući igrališta, vežbaonice (teretane), svlačionice itd; troškovi obezbeđenja fudbalske i druge opreme (npr lopte, majice, dresovi i sl.); izdaci koji nastanu u takmičarskim mečevima, naknade za registraciju; plate trenera, medicinskog osoblja, nutricionista i drugih stručnjaka; medicinska oprema i pribor; troškovi volontera; ostali razni administrativni troškovi.

U FIFA cirkularnom pismu broj 799. data su pravila o tome kako izračunati iznos kompenzacije obuke. To se postiže na sledeći način: prosečni godišnji troškovi kluba u svakoj od 4 kategorije klubova bi trebalo podeliti sa ukupnim brojem igrača koji su uspešno obučeni, tj. trenirani u proseku, po jednom klubu u svakoj kategoriji, odnosno broja igrača između 12 i 21 godine starosti koji su obučeni od strane kluba, koji još nisu završili obuku, a koji su registrovani da igraju za taj klub. Dobijena cifra predstavlja prosečnu cenu za obuku jednog igrača u jednom klubu u određenoj kategoriji.

2. USKLAĐENOST OBAVEZE NA PLAĆANJE NAKNADE ZA TRENIRANJE SA PRAVOM EU

Problem plaćanja naknade za treniranje u tesnoj je vezi kako sa pitanjem razvoja i usavršavanja mladih igrača tako i sa očuvanjem stabilnosti zaključenog ugovora.²¹ U praksi su se, međutim, otvorila i druga pitanja. Jedno od njih je i da li je plaćanje takve naknade u skladu sa propisima Evropske unije o pravu na slobodu kretanja radnika.²² Evropski sud pravde je 16. marta 2010. godine na njega dao odgovor u slučaju *Bernar* (odluka C-325/08).²³ Zbog značaja ove odluke za temu rada, mi ćemo ukratko ukazati na osnovne karakteristike slučaja *Bernar*.²⁴

No pre toga treba ukazati da je pitanje »naknade za trening i razvoj« u pravu EU već razmatrano u čuvenom slučaju *Bosman* u odnosu na pitanje dopuštenosti, autonomnim sportskim pravilima propisanog, ovlašćenja bivšeg kluba da pri transferu igrača zahteva od novog kluba plaćanje tzv. transferne naknade, nezavisno od toga što je igraču

---

²¹ Frank Hendrickx, „The Bernard-case and training compensation in professional football“, *European Labour Law Journal*, br 3/2010, str. 396.

²² Prema presudi Evropskog suda pravde iz 2006. godine u čuvenom slučaju *Meca-Medina* (C-519/04), u osnovi svih sportskih pitanja leži ekonomski uticaj pa je samim tim i nadležnost zakonodavstva Evropske unije nesumnjiva i u sportskim pitanjima. U sporu koji je zvanično poznat kao *David Meca-Medina and Igor Majcen v Commission of the European Communities*, Evropski sud pravde je ustanovio *Meca-Medina* pravilo prema kome zakonodavstvo EU ima primat nad pravilima sportskih federacija. (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0519:EN:HTML>)

²³ Detaljno o ovom slučaju videti: „The Bernard Case – Sports and Trainnig Compensation“, *European Sports law and Policy Bulletin*, Issue 2-2010 (http://www.slpc.eu/Bulletin_teaser_21October10.pdf)

²⁴ O slučaju *Bernar* više videti i u: Igor Gavrić, *Analiza slučaja Evropskog suda pravde: ECJ, 16. March 2010, Olympique Lyonnais vs Olivier Bernard and Newcastle United FC, C-325/08*, seminarski rad na Master studijama Pravnog fakulteta u Kragujevcu (Biblioteka fakulteta), 2013.

istekao ugovor sa bivšim klubom i nezavisno od pitanje plaćanja obeštećenja koje se plaća zbog prevremenog raskida ugovora. Izvorna funkcija transferne naknade kada je uvedena kroz autonomno sportsko pravo bila je da se oštećeni klub koji je ulagao u sportski razvoj igrača, kako bi povratkom uloženi sredstava u treniranje i sportsko obrazovanje igrača klub osigurao svoju finansijsku stabilnost, i time sebi omogućio da može investirati u omladinski pogon ili u angažovanje novih igrača.²⁵ Međutim, već od osamdesetih godina 20. veka, transferna naknada je izgubila svoju izvornu svrhu i počela se obračunavati ne na osnovu stvarnih troškova bivšeg kluba za razvoj igrača već prema očekivanom prinosu koji će igrač doneti novom klubu u budućnosti, odnosno prema zaradi igrača. Time transferna naknada postaje sredstvo za ostvarivanje privrednih interesa kluba, značajan klupski izvor prihoda i sredstvo za održavanje finansijske i sportske ravnoteže između klubova.²⁶ Od donošenja presude Evropskog suda pravde u slučaju Bosman, primena pravila donesenih od strane sportskih saveza prema kojima profesionalni sportista koji je državljanin jedne države članice ne može, nakon isteka ugovornog roka sa prethodnim klubom, biti zaposlen u klubu iz druge države članice, osim ako novi klub ne plati prethodnom klubu naknadu za transfer, treniranje i razvoj, postaje nezakonita zbog suprotnosti čl. 48. Ugovora EEZ.²⁷

Olivije Bernard (Olivier Bernard) je francuski fudbaler koji je stekao igračku reputaciju tokom igranja za engleski Njukasl Junajted (Newcastle United FC) na osnovu slobodnog transfera iz Liona krajem avgusta 2000. godine. Imao je 17 godina kada je 1997. godine potpisao sa vodećim francuskim fudbalskim klubom Olimpik Lion (Olympique Lyonnais) ugovor kao »obećavajući igrač« (joueur espoir),²⁸ u trajanju od tri godine.²⁹ Olimpik mu je pre isteka ugovora ponudio novi jednogodišnji ugovor s trajanjem do 1. jula 2000. godine. Bernard je odbio da zaključi takav ugovor i u avgustu je potpisao ugovor s Njukaslom, čime je prekršio Povelju francuskog profesionalnog fudbala (French Charte du football professionnel). Olimpik je tužio Bernarda pred prvostepenim Radnim sudom u Lionu (Conseil de prud'hommes – Employment Tribunal), tražeći naknadu štete od Bernarda u iznosu od 53.357,16 evra, solidarno sa klubom Njukasl, koji je iznos odgovarao plati koju bi Bernard dobio da je potpisao ugovor s Olimpikom. Prvostepeni sud je smatrao da je Bernard jednostrano doveo do prestanka ugovora, tj. da je otkazao ugovor, i naložio je njemu i Njukaslu da plate naknadu štete

---

²⁵ Marko Ivkošić, „Pravni okvir transfera profesionalnih nogometaša“, u: *Uvod u sportsko pravo*, glavni urednik Hrvoje Kačer, Zagreb, 2009., str. 123.

²⁶ Ibid.

²⁷ Presuda od 15. decembra 1995., Case C-415/93 – Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman, Royal club liégeois SA v Jean-Marc Bosman and others and Union des associations européennes de football (UEFA) v Jean-Marc Bosman, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61993CJ0415>

²⁸ Videti, Rob Simons, *Protection of Minors vs. European Law*, http://www.dvdw.nl/media/28537/simons_protection_of_minors_vs_european_law.pdf

²⁹ Pojam "jouer espoir" upućujuće na igrača između 16 i 22 godine života koji je zaposlen kao pripravnik na fiksni period. Taj pojam prema Povelji francuskog profesionalnog fudbala označava da su ovi sportisti u obavezi da potpišu svoj prvi profesionalni ugovor sa klubom koji ih je trenirao ukoliko on to želi.

solidarno u iznosu od 22.867,35 evra. Drugostepeni sud (The Cour d'appel, Lyon) je ukinuo tu presudu s obrazloženjem da obaveza igrača da potpiše, po okončanju razdoblja njegova usavršavanja, profesionalni ugovor s klubom koji mu je pružio treniranje, onemogućava igrača u tomu da potpiše ugovor s klubom iz druge države članice, a što je suprotno članu 39. UEZ-a. Olimpik se na tu odluku žalio sudu u trećem stepenu – Kasacionom sudu (Cour de cassation) koji je zaključio da iako čl. 23. Povelje francuskog profesionalnog fudbala formalno ne onemogućava mladog igrača u tomu da uđe u ugovorni odnos s klubom iz druge države članice, učinak takve odredbe jeste da zaustavlja i odvraća mlade igrače od sklapanja takvih ugovora, iz razloga što kršenje takve odredbe može dovesti do obaveze za igrača da plati naknadu štete klubu koji ga je trenirao.³⁰

Osnovni pravni problem za francuske sudove bila je činjenica da 2000. godine nisu ni u FIFA Pravilniku ni u francuskom Zakonu o sportu postojala pravila o tzv. kompenzaciji za treniranje igrača u slučaju da ovaj ne potpiše ugovor sa matičnim klubom koji ga je trenirao, što je omogućavalo različitim klubovima da samostalno regulišu takve situacije. U francuskom Zakonu o radu je samo bilo navedeno da zaposleni treba da nadoknadi štetu poslodavcu u smislu troškova njegove obuke ukoliko zaposleni raskine ugovor pre nego što on istekne. Doduše, u čl. 23. Povelje francuskog profesionalnog fudbala iz 1997/1998. (*Charte du football professionnel Fédération française de football*) bilo je utvrđeno da igrač ne može da zaključi ugovor sa drugim klubom osim sa onim koji ga je obučavao, tj. trenirao, s tim da ta zabrana treba da traje 3 godine. Međutim, Povelja nije sadržala detaljan propis koji bi se odnosio na visinu naknade za obuku igrača u slučaju kršenja ovog pravila. Zapravo, Povelja je bila kolektivni ugovor zaključen između Lige profesionalnog fudbala (*LFP – Ligue du Football Professionnel*), nacionalnog saveza, sindikata igrača, predstavnika organizacije trenera i članova stručnog štaba, i udruženja profesionalnih fudbalskih klubova (*Union des Clubs Professionnel de Football – UCPF*). Ona je u Glavi III., poglavlje IV., uređivala pitanje mladih igrača – talentovanih fudbalskih nada (fra. *'joueurs espoir'*), tj. igrača između 16 i 22 godine starosti, koji su imali zaključen ugovor u svojstvu stipendiste (engl. trainee) od strane profesionalnih klubova pod čvrstim ugovornim obavezama određenog trajanja. Nakon što je mladi igrač završio razdoblje usavršavanja (engl. training), bio je obavezan potpisati prvi profesionalni ugovor s klubom, ukoliko je klub to od njega zahtevao. U pogledu toga je član 23. Povelje utvrđivao: „po uobičajenom isteku 'joueurs espoir' ugovora, klub je ovlašćen od druge strane zahtevati da potpiše ugovor kao profesionalni igrač“. Povelja nije predviđala odštetnu šemu spram kluba koji je trenirao igrača, ukoliko bi taj igrač odbio potpisati ugovor. Tada je klub mogao pokrenuti sudski postupak za naknadu štete protiv mladog igrača na osnovu člana L 122-3-8 francuskog Zakonika o radu (*Code du travail*) za kršenje člana 23. Povelje. Francuski je Zakonik o radu u pogledu navedenog utvrđivao da: u slučaju da nema sporazuma među strankama, ugovor se mogao raskinuti pre isteka roka samo u slučaju ozbiljnog kršenja ili više sile. Nemogućnost na strani radnika da ispunji svoju obavezu,

---

³⁰ Videti, Ian Blackshaw, „How `Special` is Sport under EU Law in the Light of the Court of Justice of the European Union`s Recent Decision in the Olivier Bernard Case?“, *Business Law International*, Vol. 12/2011, str. 239-240.

ovlašćuje poslodavca potraživati naknadu štete u iznosu štete koju je pretrpeo.³¹

Dakle, francuski Prvostepeni sud je presudio u korist tužioca i doneo odluku da šteta iznosi oko polovine iznosa od onoga što je Olimpik Lion tražio da mu se plati. Apelacioni sud je, međutim, ukinuo ovu odluku, smatrajući da su ograničenja iz Povelje prepreka za slobodu ugovaranja igrača. Konačno, Kasacioni sud je prekinuo postupak i postupak i predmet uputio Evropskom sudu pravde sa dva preliminarne pitanja: 1) Da li princip slobode kretanja radnika, utvrđen u članu 39. Ugovora Evropske zajednice, isključuje neku odredbu nacionalnog prava na osnovu koje „obećavajući igrač“ je dužan da zaključi profesionalni ugovor sa matičnim klubom na kraju perioda treniranja, a ako prekrši tu obavezu i zaključi sa nekim klubom iz druge države članice Evropske unije da li se može obavezati da plati naknadu za tako nastalu štetu svom matičnom klubu?; 2) Da li podsticanje zapošljavanja i razvoj mladih igrača predstavljaju legitiman cilj ili opravdani razlog, koji je u opštem interesu, sposoban da opravda takvo ograničenje?³²

U postupku pred Evropskim sudom pravde, Nezavisni advokat (Advocate General) Sharpston je u svom mišljenju od 16. jula 2009. godine, u odnosu na pitanja da li je naknada za obuku po svojoj prirodi prepreka za slobodno kretanje, zauzela stav da „pravila koja zahtevaju plaćanje naknade prenosa, obuke ili razvoja igrača među klubovima u principu predstavljaju prepreku slobodi kretanja igrača“. Međutim, u isto vreme je istakla da postojanje naknade za razvoj igrača može biti opravdano sa četiri aspekta: nediskriminatorni pristup; razlozi koji su u javnom interesu; pogodna sredstva; proporcionalnost sredstava (što znači da oni ne smeju da idu dalje od onoga što je neophodno za postizanje cilja). Razlog za prihvatanje naknade za treniranje (obuku) može da bude činjenica da takva pravila osiguravaju da klubovi nisu obeshrabreni da regrutuju i razvijaju igrača, kroz mogućnost da vide da njihovo ulaganje neće biti bez nadoknade. Da bi naknada bila dopuštena potrebno je da kompenzuje klupske troškove na način koji je srazmeran njihovim stvarnim troškovima za razvoj. Zbog toga, naknada na osnovu budućih zarada igrača ili sa klupske perspektive (gubitak profita) ne bi bila prihvatljiva. To znači da se naknada mora zasnivati na realnim troškovima datog razvoja

---

³¹ Francusko zakonodavstvo jedino u Evropi ima zakonsko pravilo da sportista mora potpisati svoj prvi profesionalni ugovor s klubom koji ga je trenirao. Nakon odluke Evropskog suda pravde u slučaju Bosman, navedeno je pravilo izmenjeno, ali je ponovo vraćeno zbog velikog broja mladih francuskih igrača koji su odlazili u druge klubove iz država članica EU i na kojima su zapravo ti novi klubovi ostvarivali velike profite njihovom prodajom, dok su francuski klubovi dobijali mrvice. U 2008. godini u Francuskoj je zaključen kolektivni ugovor kojim je regulisano pitanje naknade za razvoj igrača u slučaju prelaska u drugi francuski klub po okončanju razdoblja treniranja na vrlo detaljan način uzimajući u obzir mešavinu nekoliko elemenata. Prvo, paušalni iznos naknade za razvoj koji se utvrđuje zavisi o rangiranju trening centra kluba koji je usavršavao igrača, te godišnje skale određene od strane francuskog fudbalskog saveza s najvišim iznosom od 90.000 €; drugo, naknada za treniranje čiji iznos zavisi od broja nastupa u prvoj ligi ili reprezentaciji do najvišeg iznosa od 1 milion €; treće naknada koja se plaća u slučaju produženja ugovora s novim klubom ili 20 % naknade od budućeg transfera u treći klub. Ovaj način utvrđivanja naknade je primenljiv samo u slučaju transfera unutar Francuske i ne primenjuje se na međunarodne transfere. Navedeno prema: Vanja Smokvina, *Sloboda kretanja sportaša i osebnost njihovog radnopravnog statusa u Europskoj Uniji*, doktorska disertacija, Evropska pravna fakulteta v Novi Gorici, 2012., str. 161-162.

³² O zaštiti maloletnih sportista pri međunarodnim transferima prema pravu Evropske Unije videti: Paul Minderhoud – Helen Oosterom-Staples, *Obstacles to free movement of young workers*, Januar 2011, file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/My%20Documents/Downloads/Obstacles%20to%20free%20movement%20of%20young%20workers.pdf

igrača. Po mišljenju Nezavisnog advokata, načelo specifičnosti sporta treba uzima u obzir ne u pogledu primene čl. 45. UFEU-a na konkretan slučaj ili u kontekstu pitanja da li navedene mere predstavljaju ograničenje slobode kretanja radnika, već u pogledu pitanja da li je ograničenje slobode kretanja opravdano. Konačno, Nezavisni advokat je predložio dva načina obračuna naknade za razvoj igrača: 1) naknadu treba obračunati na osnovu ukupnog troška treniranja koji se odnosi na sve igrače koje klub trenira kako bi „stvorio“ jednog igrača koji ima tržišnu vrednost; 2) naknadu treba odrediti na osnovu individualnog troška treniranja, odnosno prema onom šta je uloženo u jednog igrača, s tim da se ovaj model primenjuje kada taj igrač sam snosi trošak svog razvoja. U svakom slučaju, ne bi bila prihvatljiva naknada za usavršavanje koja se temelji na budućoj izmakloj koristi kluba jer bi bila previše neodređena, kao i naknada koja bi se temeljila na budućim primanjima igrača koja je pak podložna manipulacijama.³³

Evropski sud pravde (Veliko veće) se u osnovi složio sa obrazloženjem Nezavisnog advokata.³⁴ Sud je, prihvatajući specifične karakteristike sporta uopšte, i fudbala posebno, i njihovu socijalnu i obrazovnu funkciju, našao da je naknada za razvoj igrača legitimno sredstvo za postizanje cilja podsticanja zapošljavanja i obuke mladih igrača, kao i da će verovatno podstaći fudbalske klubove da traže nove talente i mlade igrače.³⁵ U svojoj je odluci Evropski sud istaknuo da čl. 45. UFEU-a ne isključuje pravila koja u cilju okupljanja i usavršavanja mladih igrača jamče naknadu klubu koji je igrača stvarao, ako na kraju razdoblja njegova razvoja, mladi igrač potpiše profesionalni ugovor s klubom druge države članice, pod uslovom da su takva pravila sposobna osigurati ostvarenje toga cilja i ne idu iznad onoga potrebnog za osiguranje toga cilja. Dakle, navedena se pravila pre svega moraju primenjivati na nediskriminirajući način, moraju biti opravdana javnim interesom, moraju biti takvog karaktera da omogućće ostvarenje postavljenog cilja i, zaključno, ne smeju ići izvan onoga što je nužno da bi se ostvario njihov cilj. U svom obrazloženju Evropski sud je istaknuo da se moraju uzeti u obzir društvene i kulturne dimenzije sporta kada razmatra da li je mera prikladna osigurati ostvarenje predviđenih ciljeva i ne ide izvan onoga što je nužno za ostvarenje toga cilja. „Klubovi koji pružaju usavršavanje igrača mogli bi biti odvraćeni od ulaganja u usavršavanje mladih igrača ukoliko ne bi mogli ostvariti naknadu uloženog u tu svrhu, kada, po okončanju svojega razvoja, igrač ulazi u profesionalni ugovorni odnos s drugim klubom; ali isključivo naknada koja je povezana sa stvarnim troškovima usavršavanja, koje su imali klubovi, može se smatrati proporcionalnom“.³⁶

Evropski sud nije, međutim, prihvatio predloge Nezavisnog advokata u pogledu načina obračuna naknade za treniranje. Po shvatanju Evropskog suda, okupljanje i razvoj mladih igrača su legitiman cilj u opštem interesu, a on se može ostvariti šemama naknade za razvoj igrača, koje se odnose na stvaran trošak razvoja igrača uz pomoć „igračeva faktora“, tj. ukupan se trošak mora pomnožiti s faktorom koji predstavlja

³³ Videti tač. 50-58 mišljenja Nezavisnog advokata – str. 9. i 10 – http://www.ippt.eu/files/2010/IPPT20100316_ECJ_Olympique_Lyonnais_v_Olivier_Bernard_and_Newcastle.pdf

³⁴ Videti Stephen Weatherill, „The Olivier Bernard Case: How, if at All, to Fix Compensation for Training Young Players?“, *The International Sports Law Journal*, br. 1-2/2012, str. 3-6.

³⁵ Videti ključne tač. 41-45 odluke Suda.

³⁶ Navedeno prema Smokvina, op. cit., str. 162-163.

broj igrača koji se mora trenirati da bi se razvio jedan profesionalni igrač. U pravnoj literaturi se ovakvom stavu Evropskog suda prigovara da ne vodi računa o »drugoj strani medalje«, odnosno da se zanemaruju usluge koje igrač za vreme treniranja pruža klubu (bilo pružanjem dodatnih usluga ili plaćanjem odgovarajuće naknade za treniranje). Kao protivargument ovakvim prigovorima se ističe da bi individualni pristup utvrđivanju visine naknade za treniranje gotovo onemogućio njeno utvrđivanje zbog korišćenja »nedovoljno jasnih parametara«.³⁷

Pored prethodno iznetog stava, Evropski sud je u svojoj odluci potvrdio i ranije stavove zauzete u slučaju Bosman i drugim sličnim slučajevima u vezi ostvarivanja slobode kretanja u EU. Sud je naveo da sve odredbe koje sadrži UFEU koje se odnose na slobodu kretanja lica imaju svrhu olakšati građanima potragu za zaposlenjem svake vrste unutar EU i isključuju mere koje bi mogle državljanke jedne države članice staviti u nepovoljniji položaj kada oni žele ostvariti pravo na ekonomsku aktivnost na području druge države članice. Evropski sud je, osim toga, istakao da mere koje sadrže prepreke slobodi kretanja radnika mogu biti opravdane ako postoje snažni razlozi u javnom interesu. Zaključno, i možda najbitnije, Evropski sud je nalasio da u razmatranju da li sistem koji ograničava slobodu kretanja radnika ide iznad onoga što je nužno, moraju se uzeti u obzir specifične karakteristike sporta uopšte, a fudbala posebno, kao i njihov socijalni i obrazovni karakter, a što je spomenuto i u subparagrafu čl. 165(1). UFEU-a.³⁸

Međutim, za Evropski sud je bio sporan način utvrđivanja iznosa naknade koji je Olimpik Lion primenio u konkretnom slučaju. Sud je naveo da kompenzacija predstavlja prepreku slobode kretanja igrača, ali je to prihvatljivo sve dok se uzimaju u obzir realni troškovi koje klub pruža tokom treniranja. Ti troškovi nisu vezani samo za jednog igrača, već su u pitanju troškovi koje klub snosi i u treniranju budućih profesionalnih igrača i onih koji nikada neće igrati profesionalno. U suštini, Evropski sud pravde je u slučaju Bernard zauzeo sledeće stavove, odnosno dao sledeće odgovore:

Da li postoji povreda slobode kretanja igrača? Da li je obaveza da se potpiše ugovor u suprotnosti sa načelom slobode kretanja igrača? – Sud je na ovo pitanje odgovorio potvrdno. Iako je igrač imao mogućnost potpisivanja za drugi klub, smatra se da propisi predstavljaju ograničenje navedenog prava.

Da li je opravdana povreda u ovom slučaju? Pod određenim okolnostima, kršenje prava na slobodno kretanje može biti opravdano. Konkretno, to može biti slučaj ako se teži legitimnom cilju i ako postoje suštinski razlozi za to gledano sa perspektive opšteg dobra. Cilj je bio da se u ovom slučaju zaštiti razvoj mladih igrača u profesionalnim fudbalskim klubovima. Ovaj cilj je, prema oceni Evropskog suda, legitiman tako da može da posluži kao opravdanje za kršenje principa slobodnog kretanja.

Da li su propisi proporcionalni? Francuski propis utvrđuje da igrači koji su odbili da potpišu ugovor moraju da plate obeštećenje matičnom klubu koji ih je trenirao. Prema mišljenju Evropskog suda ta odredba je bila preterana. Sud je bio mišljenja da

---

³⁷ Videti, Smokvina, op. cit., str. 165.

³⁸ Videti tač. 33 i 34 odluke u slučaju Bernard.

se naknada mora platiti, ali da ona mora biti ograničena na troškove koje je klub uložio u razvoj igrača.

Koje troškove za razvoj treba platiti? Prema francuskom sistemu, matični klub, u ovom slučaju Olimpik iz Liona, nije tražio troškove za razvoj igrača koje je u njegovo osposobljavanje uložio, već je tražio tzv. kompenzaciju. Ta kompenzacija je iznosila celu platu koju je klub ponudio igraču u predloženom ugovoru za prvu godinu dana igranja. Evropski sud je priznao da klub koji je trenirao igrača ima pravo na nadoknadu. Međutim, ova nadoknada mora biti objektivno i proporcionalno vezana za troškove razvoja, kako onih treniranih sportista koji će postati profesionalci tako i onih koji nikada neće igrati profesionalno, i ne može imati karakteristike kompenzacije. Prema mišljenju Suda, šema nadoknade, tj. tzv. kompenzacija, kojom su prekoračeni stvarni troškovi obuke, nije dozvoljena.³⁹

Još tokom spora pred francuskim sudovima, FIFA je 2001. hitno uskladila svoja pravila o statusu i transferima igrača. Kada se pogledaju kriterijumi utvrđeni sada u članu 20. i Aneksu 4. FIFA Pravilnika može se zaključiti da se naknada koja se plaća striktno odnosi na troškove za razvoj i treniranje igrača.⁴⁰

Generalni zaključak je da je Evropski sud pravde priznao pravo klubu koji je trenirao fudbalera da traži određenu naknadu za to, ali da ona mora biti striktno ograničena na troškove treniranja igrača a ne može biti obeštećenje (kompenzacija) za kršenje ugovora. Praktični efekat takve odluke je da su nelegalne šeme primenjene u pojedinim zemljama za obračun naknade za treniranje, prema kojima se plaćanja prema klubu koji je obučavao igrača povećavaju kako on postaje uspešnije u svom novom klubu, ukoliko tako obračunata naknada prevazilazi stvarne troškove treniranja igrača od strane kluba.⁴¹

3. SR NEMAČKA

Značajno je ovde nepomenuti i da nemaju sva prava u Evropi isti odnos u pogledu mogućnosti naplaćivanja tzv. naknade za razvoj. Na primer, nemački sudovi imaju potpuno drugačiji stav u odnosu na ovo pitanje nego Evropski sud pravde. Tako je u presudu nemačkog Saveznog radnog suda iz 1996. godine odlučeno: »Pravilo u čl. 59. Takmičarskog pravilnika Nemačkog hokejaškog saveza (SpO-DEB), prema kojoj u slučaju da ligaški igrač promeni udruženje, udruženje iz kojeg je otišao može da traži od udruženja u koje je prešao obeštećenje za troškove obučavanja i treniranja (obeštećenje za transfer) ništavo je zbog kršenja dobrih običaja (par. 138. Građanskog zakonika i čl. 12. st. 1. Osnovnog zakona), ukoliko se obeštećenje može tražiti i kada je

---

³⁹ Wil van Megen, *Analysis of the Olivier Bernard Case*, <http://www.fifpro.org/en/news/analysis-of-the-olivier-bernard-case>.

⁴⁰ CAS je 2003. godine u sličnoj situaciji utvrdio da su odredbe kolektivnog ugovora primenjive samo na interne situacije transfera unutar Francuske, a da se u konkretnom slučaju primenjuju odredbe „FIFA Pravila“ o statusu i transferu igrača. *CAS 2003/0/530 AJ Auxerre v FC Valencia & Mohammed Lamine Sissoko*.

⁴¹ Blackshaw, op. cit., str. 242.

ugovor o radu u udruženju iz kojeg igrač odlazi već bio okončan». ⁴² Ovakvo shvatanje je Savezni radni sud dalje razradio u revizijskoj presudi iz 1999. godine u kojoj je utvrdio ništavost odredbe Takmičarskog pravilnika Nemačkog hokejaškog saveza (čl. 59 br. 1 st. 1, br. 3 st. 4 reč. 1) koja se odnosila na obavezu plaćanja naknade za treniranje (osposobljavanje) igrača amatera kada prelazi u profesionalni ligaški klub i zaključuju profesionalni ugovor (o radu). Prema shvatanju Saveznog radnog suda, čl. 12. st. 1. Osnovnog zakona (Ustava) jemči pojedincima pravo da svaku delatnost za koju misle da su sposobni obavljaju kao »poziv«, odnosno da je učini temeljem svog načina života. »Zaštita ustavnog prava na slobodan izbor zanimanja obuhvata i delatnost profesionalnih sportista. Pri tom treba voditi računa i da ta sloboda načelno obuhvata i pravo da se izabere više poziva koji bi se obavljali u isto vreme (BVerfGE 87, 287, 316 m. w. N.).« Član 59. je ograničio mogućnost dotičnog sportiste amatera na nedopušten način da izabere posao igrača hokeja kao odgovarajuće radno mesto. Ta norma vodi ka tome da igrač amater može doseći zanimanje profesionalnog hokejaša samo ako pronađe klub (udruženje) koji ga neće prihvatiti samo zbog njegovih igračkih sposobnosti i zbog toga mu isplatiti određenu sumu novca, već i koji je spreman da za njega plati »naknada za treniranje«. Pronađe li dotični amater zainteresovani klub kome »naknada za treniranje« koju treba da plati izgleda neprimereno visoka ili je ne može platiti, onda za njega ne postoji mogućnost, na osnovu pravila Savezne lige, da bude angažovan u tom klubu kao profesionalni igrač. Obeštećenje koje je bilo predviđeno u odredbama o naknadama za treniranje igrača Prve savezne lige i Druge savezne lige bilo je podobno da zainteresovani klub odustane od angažovanja igrača amatera drugog kluba, odnosno da ga preuzme kao profesionalnog igrača. U konkretnom slučaju iznos koji je trebalo platiti je bio 117.500 DM i Savezni radni sud je našao da takav iznos ima »zastrašujuće« dejstvo koje je podobno želje mladog igrača da postane profesionalni sportista pretvori u prah. ⁴³ Naknada za razvoj posebno ne može biti dopuštena kada ne predstavlja pravu naknadu za ulagano razvijanje i treniranje igrača, već se temelji na vrednosti, odnosno ceni igrača, a ne na uloženom u razvoj igrača. Zbog nemogućnosti predviđanja sportske budućnosti igrača naknada za razvoj ne može biti unapred utvrđena i ne može biti u paušalnom iznosu. Ona nikako ne sme biti nevezana za stvarne troškove trening centara u razvoj igrača i ne sme biti usmerena na ekonomski umesto na idealističan (idealni) interes.

Nemački Savezni radni sud ⁴⁴ je iste 1999. godine presudio da su ništave i odredbe Pravilnika regionalne lige Fudbalskog saveza Niderzaksen iz 1996. godine kojim je bila predviđena obaveza plaćanja naknade za obučavanje (treniranje) i kad igrač amater zaključi sa drugim klubom regionalne lige tzv. amaterski ugovor o igranju, zbog

---

⁴² BAG Urteil vom 20.11.1996 (5 AZR 518/95), http://www.ejura-examensexpress.de/online-kurs/entsch_show_neu.php?Alp=1&dok_id=289

⁴³ BGH, Urteil vom 27. 9. 1999 - II ZR 377/98, <http://lexetius.com/1999,1060>

⁴⁴ BGH, Urteil vom 27. 9. 1999 - II ZR 305/98; OLG Oldenburg (lexetius.com/1999,1024), <http://lexetius.com/1999,1024>

suprotnosti par. 138. st. 1. Građanskog zakonika u vezi sa čl. 12. Osnovnog zakona.⁴⁵ Prema shvatanju Suda, zaštita čl. 12. st. 1. Osnovnog zakona obuhvata ne samo delatnost profesionalnih sportista već i u oblasti fudbala i delatnost tzv. amatera pod ugovorom. Ovi amateri, za razliku od »čistih (pravih)« amatera ne dobijaju samo nadoknadu troškova već se ugovorom obavezuju da igraju fudbal uz plaćanje određene nadoknade, pa time stižu i prihode za svoje životno izdržavanje (ugovorom je bilo predviđeno da igrač dobija 1000 DM mesečno plus premiju za pobeđu tima i premiju za osvojene bodove).⁴⁶ Ograničavajuće dejstvo odredbe o plaćanju naknade za treniranje se ne potire kroz to da je dobijanje dozvole za igranje u novom klubu pravno nezavisno od plaćanja naknade za treniranje. Od suštinske važnosti je »faktičko dejstvo« naknade za treniranje. Klub koji želi da angažuje određenog igrača svoju odluku o tome na zasniva prvenstveno na tome da li igrača može da registruje za sebe već koje će finansijske obaveze da ime u pogledu angažovanja igrača amatera drugog kluba. Osim toga, za svaki klub ogroman značaj ima i činjenica da može snositi sportske sankcije ukoliko ne plati utvrđenu nadoknadu za treniranje.

U nemačkoj pravnoj literaturi se kao posebno značajna ističe presuda Višeg zemaljskog suda u Oldenburgu, koji je 2005. godine presudio da su naknade za treniranje u »plaćenom fudbalu« neustavne i nedopuštene jer ograničavaju slobodu izbora zanimanje mladih igrača. Ovaj Sud je razmatrao dopuštenost par. 7. Takmičarskog pravilnika Fudbalskog saveza Niderzaksen kojom je bilo predviđeno da klubovi u kojima je sportista amater igrao poslednjih pet godina pre nego što je zaključio profesionalni ugovor imaju pravo na naknadu za razvoj igrača od kluba u kojem je igrač profesionalno angažovan. Prema stanovištu Suda, Nemački fudbalski savez se jeste potrudio da udovolji stavovima Saveznog radnog suda iz 1999. godine, ali i dalje postoje načelne primedbe na sistem naknada za treniranje kakav postoji. Naime, od tih naknada profitiraju samo oni klubovi (udruženja) koji, često slučajno, uspeju da dovedu igrača do stanja »poluprofionalizma«. Rad sa mladima svih drugih klubova ostaje »neobeštećen«. Zbog toga je očigledno da se kod naknade za treniranje ne radi o instrumentu opšte podrške radu za mladim igračima, već o sredstvu za ciljanu podršku talentovanih fudbalera u plaćenom fudbalu. To je, međutim, komercijalni a ne »idealistički« interes koji ne dopušta fudbalerima da slobodno biraju svoje zanimanje. Sud nije prihvatio ni argumente Fudbalskog saveza Niderzaksen da naknada za treniranje ima i svoje socijalne funkcije jer bi inače brojni treneri volonteri i druga lica koja se brinu o sportistima u amaterskom sportu ostali bez priznanja za svoj rad. Pravila o naknadi za treniranje nemaju nikakvu socijalnu funkciju jer ona važe na jednak način i za velike klubove (i klub Bundes lige ima pravo na naknadu za treniranje igrača koje je otkrio i osposobio) i za male klubove i tretiraju delatnost treniranja kao privredno dobro. U ostalom, ništa ne sprečava Nemački fudbalski savez za ustanovi sistem po

---

⁴⁵ Pravilima saveza bila je predviđena naknada za treniranje u visini od 25.000 DM koja se plaćala odmah po zaključenju ugovora sa novim klubom, osim ako se klubovi drugačije pismeno ne dogovore. Neplaćanje naknade se tretiralo kao "nesportsko ponašanje" i podlegalo je disciplinskoj odgovornosti kluba.

⁴⁶ Sud je posebno istakao da je visina naknade za treniranje preterano visoka jer je viša nego što bi sportista dobio kao osnovnu nadoknadu za igranje za dve godine trajanja ugovora.

kome će treneri volonteri dobijati finansijsku podršku iz sfere plaćenog (profesionalnog) fudbala.⁴⁷

Konačno, kurs koji su nemački sudovi zauzeli u pravcu ograničenja mogućnosti potraživanja naknade za razvoj igrača dobio je dalju podršku u presudi Višeg zemaljskog suda u Bremenu od 30. 12. 2014. godine, kojom je važeći sistem FIFA i DFB (Nemačkog fudbalskog saveza) obaveze na plaćanje naknade za razvoj igrača proglašen ništavim zbog suprotnosti sa čl. 45. Ugovora o funkcionisanju EU (sloboda kretanja radnika).⁴⁸ Do spora je došlo kada su argentinski klubovi (Clubs Atlético Excursionistas i Club Atlético River Plate) podneli zahtev nemačkom fudbalskom klubu SV Wilhelmshaven, u skladu sa pravilima FIFA i DFB, da plati naknadu za treniranje i razvoj jednog talentovanog igrača koji je zaključio prvi profesionalni ugovor sa nemačkim klubom, a kao amater i mladi igrač bio je ranije registrovan i trenirao je u navedenim argentinskim klubovima (sa italijanskim državljanstvom). Kako nemački klub nije hteo dobrovoljno da plati naknadu, FIFA nadležni organ (Dispute Resolution Chamber) je obavezao 5. 12. 2008. godine nemački klub da plati 157.500 evra na ime naknade za treniranje i razvoj argentinskim klubovima. SV Wilhelmshaven je podneo žalbu CAS-u, ali je ona odbijena 5. 10. 2009. godine. Pošto je nemački klub i dalje ignorisao plaćanje naknade, kažnjen je od strane FIFA Disciplinskog komiteta novčanom kaznom, uz prethtu oduzimanja 6 bodova prvoj ekipi kluba ako naknada ne bude plaćena do ostavljenog roka. Kako naknada i dalje nije plaćena, klub je od strane DFB, na zahtev FIFA, kažnjen sa oduzimanjem šest bodova. Pošto ni to nije dalo rezultate, klub je odlukom DFB i NFV, na zahtev FIFA, trebao biti prebačen u niži rang takmičenja na kraju sezone 2013/2014. Nakon toga, SV Wilhelmshaven je podneo tužbu Zemaljskom sudu u Bremenu protiv odluka DFB i NFV, koji je svojom presudom od 25. 4. 2014. godine (Az. 12 O 129/13) odbio tužbu, sa obrazloženjem da se klub dobrovoljno podvrgao statutarnim odredbama NFV i DFB, koji su pak obavezni da sprovedu odluke FIFA. SV Wilhelmshaven se nije predavao i podneo je žalbu Višem zemaljskom sudu u Bremenu, smatrajući da je paušalni sistem obračuna naknade za treniranje i razvoj igrača ustanovljen pravilima FIFA i DFB suprotan čl. 45. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU) i par. 138. Građanskog zakonika, i da je doveo do obračuna naknade koja je nesrazmerna stvarnim troškovima obuke pružene igraču, te da su stoga i izrečene sankcije zbog neplaćanja naknade ništave. Viši zemaljski sud u Bremenu je žalbu uvažio. Protiv presude OLG Bremen je podneta revizija Saveznom vrhovnom sudu (BGH), koja je dopuštena zbog značaja presude za nemački fudbal i sport u opšte. BGH još nije doneo presudu.

---

⁴⁷ O trenutnom stanju u pogledu plaćanja naknade za treniranje u nemačkom fudbalu videti: <http://www.dfb.de/vereinsmitarbeiter/jugendleiterin/artikel/die-wichtigsten-antworten-zum-vereinswechsel-1035/>. Naknada se ne plaća ako fudbaler amater zaključuje profesionalni ugovor, kao i kada je igrač pre promene kluba najmanje pola godine pauzirao, odnosno nije pripadao ni jednom klubu. Naknada se plaća za prelasku amatera iz kluba u klub u okviru amaterskih liga (peta i niže lige). Naknada za treniranje u 5. ligi iznosi 2.500 evra a u 8. i nižim ligama 250 evra.

⁴⁸ Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (2 U 67/14), https://www.jurion.de/Urteile/OLG-Bremen/2014-12-30/2-U-67_14

Prema stanovištu OLG Bremena, pravila sadržana u Dodatku 4 FIFA Pravilnika o statusu i transferima igrača prema kojima klub za kojeg se igrač prvi put registruje kao profesionalac treba da plati naknadu za treniranje (obučavanje – Ausbildung) fudbaler starosti od 12 do 23 godine, nije u skladu sa čl. 45. UFEU pošto se naknada (Ausbildungsentschädigung) obračunava prema finansijskim troškovima koje bi novi klub imao da je igrača sam trenirao (obučavao). Obračunata naknada za treniranje igrača sa italijanskim državljanstvom koji svoj prvi profesionalni ugovor zaključuje sa nemačkim klubom, suprotna je prinudnom pravu EU. Zbog toga, klub koji je preuzeo igrača ne sme biti od strane nemačkog saveza kažnjen određenom disciplinskom merom (u konkretnom slučaju, prebacivanjem u niži rang takmičenja), kako bi se sprovele sankcije koje je izrekla FIFA Disciplinska komisija zbog neplaćanja utvrđene naknade za treniranje.⁴⁹

4. REPUBLIKA SRBIJA

Sportska pravila velikog broja nacionalnih granskih sportskih saveza u Republici Srbiji poznaju obavezu plaćanja naknade za treniranje, odnosno pravo na zahtevanje plaćanja naknade za treniranje (naknada za razvoj). Mi bismo ovde izdvojili sportska pravila Košarkaškog saveza Srbije i Fudbalskog saveza Srbije jer oba utvrđuju pravo klubova koji su trenirali igrača na naknadu prilikom prelaska u drugi klub, ali se i suštinski razlikuju.

Košarkaški savez Srbije u Registracionom je pravilniku regulisao pravo kluba iz kojeg igrač odlazi na »obeštećenje«.⁵⁰ Prema čl. 37-39. Registracionog pravilnika, to pravo postoji u dva slučaja: 1) za igrača sa kojim klub iz kojeg odlazi nema zaključen ugovor, a koji odlazi iz kluba pre navršanih 18 godina, 2) za igrača starije od 18 godina kojima je ponuđen prvi profesionalni ugovor koji su odbili da potpišu. Kada su u pitanju igrači iz prve kategorije, visina obeštećenja se obračunava po formuli $0 = K \times G + R$, gde je K – koeficijent koji zavisi od ranga u kojem se takmičila seniorska ekipa kluba u prethodnoj sezoni, u koji igrač prelaz, G – broj sezona licenciranih u klubu iz kojeg igrač odlazi počev od sezone u kojoj igrač napuni 11 godina, pomnoženo činiocem 100, i R – bodovi koji se dobijaju po osnovu nastupa za reprezentaciju na zvaničnim FIBA takmičenjima. Klub ima pravo na obeštećenje samo za igrača koji nije imao redovne mesečne finansijske obaveze (mesečna plaćanja) prema klubu po osnovu održavanja treninga najmanje u poslednjih 12 meseci u odnosu na dan podnošenja zahteva za preregistraciju.

---

⁴⁹ Interesantno je mišljenje nemačkih trenera koji su pozdravili ovakvu odluku suda. Po njihovom stanovištu, ograničenje mogućnosti traženja naknade za razvoj biće bliže željama dece i mladih da se oprobaju u novom klubu, ne strepeći da neće moći da se predomisle ako uvide da ne dobijaju odgovarajuću obuku koju su očekivali. Time i roditelji dobijaju mogućnost da odmah reaguju u pravcu dobrobiti deteta ako vide da su izneverena njegova očekivanja, kako ono ne bi moralo da prestane da se bavi svojim "hobijem". Osim toga, i klubovi će morati više pažnje da poklone angažovanju sposobnih i kvalifikovanih trenera za rad sa decom i mladima. Videti, <http://www.trainertalk.de/fussballtrainer/thread/6548-ausbildungsentsch%C3%A4digung-im-fussball-verst%C3%B6%C3%9Ft-gegen-geltendes-recht/?s=c49541d6003c67519c20e61e5c1375965adccddc>

⁵⁰ <http://www.kss.rs/files/Download/REGISTRACIONI%20PRAVILNIK%202013.pdf>

Klub nema pravo na obeštećenje za igrača koji je najmanje u poslednjih 12 meseci imao redovne mesečne finansijske obaveze (mesečna plaćanja) prema klubu po osnovu održavanja redovnih mesečnih treninga. Dokaz da je igrač imao finansijskih obaveza prema klubu (plaćanja) su bančine ili klupske priznanice kao osnov plaćanja. Potpuno drugačije se utvrđuje i obračunava obeštećenje za igrače starije od 18 godina kojima je ponuđen prvi profesionalni ugovor koji su odbili da potpišu. Visina obeštećenja se tu utvrđuje prema kategoriji igrača, odnosno da li je u pitanju reprezentativac A selekcije, juniorski reprezentativac, kadetski reprezentativac, igrač prve muške lige Srbije, igrač druge muške lige Srbije igrač nekog drugog kluba. Pravo na naplatu dela propisanog obeštećenja ima kako KSS (2 % od obeštećenja koje je klub primio za odlazak igrača koji odlazi u domaći ili inostrani klub nakon potpisivanja prvog profesionalnog ugovora) tako i klubovi koji su učestvovali u formiranju igrača (ukupno 10 % od obeštećenja koje je Klub primio za odlazak igrača koji odlazi u domaći ili inostrani klub nakon potpisivanja prvog Profesionalnog ugovora), i to pravo ostvaruju prilikom prvog prelaska igrača u domaći ili inostrani klub iz domaćeg kluba, nakon potpisivanja prvog profesionalnog ugovora. Prilikom prvog prelaska-transfera igrača nakon prvog profesionalnog ugovora, klub iz koga igrač prelazi dužan je da u roku od 15 dana od dana potpisa Ugovora u kome je utvrđena visina obeštećenja (ili Ugovor o transferu ili Raskid ugovora u kome je utvrđeno obeštećenje) dostavi KSS-u dokument u kome je određena visina obeštećenja (kopiju dokumenta i original na uvid). Klub za koga je igrač potpisao prvi Profesionalni Ugovora, dužan je da isplati deo obeštećenja po napred navedenoj formuli, bez obzira koliko je Ugovora potpisao sa igračem i bez obzira koliko igrač ima godina kada odlazi iz Kluba. Klub/klubovi koji je po ovom osnovu ostvario pravo na obeštećenje dužan je da pravnoj službi KSS-a podnese pisani zahtev za obračun obeštećenja. KSS vrši obračun obeštećenja i određuje način isplate obeštećenja (u skladu sa Ugovorom o transferu) i o tome obavestava klub/klubove koji je ostvario pravo na obeštećenje i klub koji ima obavezu isplate obeštećenja. Klub koji vrši isplatu obeštećenja po ovom osnovu dužan je da izvrši isplatu po obračunu KSS klubu/klubovima i KSS-u (2 %) u roku od 15 dana od dana prijema obeštećenja po osnovu transfera igrača. Igrač ne može biti registrovan za novi klub sve dok se ne podnese dokaz da je podmireno obeštećenje.⁵¹

Fudbalski savez Srbije je u Pravilniku o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije (FSS Pravilnik) preuzeo i razradio ranije navedena FIFA pravila o naknadi za treniranje igrača.⁵² Prema čl. 11. FSS Pravilnika, da bi igrač koji menja klub mogao biti registrovan za novi klub, taj klub mora dostaviti uz zahtev za registraciji i »pisani sporazum klubova o naknadi troškova uložениh u razvoj igrača, sa naznakom načina isplate ove naknade, odnosno dokaz o izvršenoj uplati iste«. Sama naknada troškova uložениh u razvoj igrača regulisana je čl. 71-80. FSS Pravilnika. Pravo na naknadu troškova uložениh za obuku i razvoj igrača u

---

⁵¹ Čl. 15. Registracionog pravilnika.

⁵² Službeni list FSS "Fudbal", Van. br. 3/2011, br. 50/2012, br. 3/2013 i br. 25/2014.

periodu 12-21 godine života, pripada klubovima svih stepena takmičenja prilikom prelaska njihovih igrača u klubove Super i Prve lige pre kraja takmičarske sezone u kojoj igrač puni 23 (dvadeset tri) godine života. Naknada za obuku i razvoj igrača pripada poslednjem klubu za koji je igrač bio registrovan kao i klubovima za koje je nastupao/bio registrovan u poslednjih 30 (trideset) meseci, a koji prilikom njegovih ranijih prelazaka nisu imali pravo na naknadu (jer igrač nije tada prešao u klub Super i Prve lige), u visini koja se utvrđuje u skladu sa odredbama FSS Pravilnika. Plaćanja naknade za obuku i razvoj igrača je obavezno, bez obzira na činjenicu da li se transfer realizuje tokom ili na kraju važenja ugovora. Jednom ostvareno pravo na naknadu troškova uloženi u razvoj igrača je konačno i klub to pravo ne može ponovo ostvariti. Visina naknade utvrđuje se pisanim sporazumom zainteresovanih klubova koji se overava u nadležnom teritorijalnom fudbalskom savezu za registraciju igrača kojem pripada klub iz kojeg igrač odlazi, koji se sačinjava u najmanje 5 (pet) primeraka. Ukoliko zainteresovani klubovi nisu sačinili pisani sporazum o visini naknade, ona se utvrđuje na način utvrđen odredbama FSS Pravilnika. Kriterijumi za utvrđivanje naknade su: uzrast igrača, vremenski period koji je igrač proveo u klubu iz kojeg odlazi, status igrača u klubu iz kojeg odlazi, da li je klub iz kojeg igrač odlazi matični klub igrača, da li je igrač u poslednje dve godine nastupao na zvaničnim utakmicama „A“ reprezentacije FSS. Osnovica za obračun naknade je prosečna neto zarada po zaposlenom u Republici Srbiji, prema poslednjim zvaničnim podacima nadležnog organa. Klub iz kojeg igrač odlazi, za svaki mesec dana koji je proveo u odgovarajućem statusu, ima pravo na naknadu u visini koja se određuje u zavisnosti od statusa i uzrasta igrača. Tako, za profesionalnog fudbalera uzrasta od 15-18 godina naknada iznosi 2 prosečne zarade, a za fudbalera uzrasta od 18-21 godine iznosi 4 prosečne zarade, za svaki mesec dana koji je proveo u statusu profesionalnog igrača. Za igrača stipendiste (koji se smatraju profesionalcima) naknada je upola manja. Za igrača amatere uzrasta 12-15 godina naknada iznosi 0,4 prosečne zarade, uzrasta 15-18 godina iznosi 0,6 prosečne zarade i uzrasta 18-21 godine naknada iznosi 0,8 prosečne zarade. Navedeni iznosi se uvećavaju za 20 % ako je klub iz kojeg igrač odlazi njegov matični klub, odnosno za 30 % ako je igrač u poslednje dve godine nastupao na zvaničnoj utakmici „A“ reprezentacije FSS. Klub iz kojeg igrač odlazi ima pravo na naknadu za celokupan vremenski period koji je igrač u njemu neprekidno proveo od dvanaeste godine. Klub iz kojeg igrač odlazi, kao i svi klubovi koji imaju pravo na naknadu, dužni su da klubu u koji igrač prelazi dostave obračunat iznos naknade koju potražuju, sa potrebnom dokumentacijom na osnovu koje je ona obračunata, najkasnije u roku od šezdeset dana od dana objave registracije za klub za koji se dotični igrač registruje. Klub u koji igrač prelazi dužan je da uplati naknadu najkasnije u roku od osam dana od dana prijema zahteva za naknadu, u napred predviđenom roku, od klubova u kojima je igrač igrao.

Važeći Zakon o sportu Republike Srbije⁵³ ne sadrži izričitu odredbu o dopuštenosti propisivanja obaveze na plaćanje naknade za razvoj sportiste prilikom prelaska iz jedne sportske organizacije u drugu. Međutim, posredna odredba je sadržana u čl. 10. Zakona o sportu, kojom je regulisana zabrana diskriminacije u sportu. U stavu 3. tog člana propisano je da sportisti koji nema punovažno zaključen ugovor sa određenom sportskom organizacijom ne može biti sportskim pravilima uskraćeno pravo zaključenja ugovora o radu sa drugom sportskom organizacijom, odnosno prelazak u drugu sportsku organizaciju i nastupanje za nju na sportskim takmičenjima u svojstvu sportiste, uz plaćanje naknade sportskoj organizaciji iz koje odlazi od strane sportske organizacije u koju prelazi. Kršenje ove zabrane povlači kako pravo na naknadu štete (čl. 10. st. 4) tako i prekršajnu odgovornost (čl. 183. stav 1. tačka 1) Zakona o sportu). Pred sportskom inspekcijom Ministarstva omladine i sporta se postavilo pitanje pravnog značenja odredbe iz čl. 10. stav 3. Zakona o sportu upravo u pogledu obaveze plaćanja naknade za razvoj igrača. Odredba je protumačena tako da se njom ne zabranjuje propisivanje naknade za treniranje igrača od strane nacionalnih sportskih saveza već da se njom zabranjuju česte odredbe u sportskim pravilima da sportista ne može biti registrovan za novu sportsku organizaciju i ako sa starom nema zaključen ugovor sve dok sportska organizacija u koju prelazi ne plati sportskoj organizaciji iz koje odlazi naknadu za treniranje (razvoj).

U aprilu mesecu 2015. godine Vlada Srbije je raspisala javnu raspravu o Nacrtu zakona o sportu, koji bi trebao da zameni važeći. U članu 11. Nacrta sadržane su odredbe koje bi trebale preciznije da regulišu pitanje ostvarivanja prava na potraživanje naknade za razvoj sportiste. Tim članom je propisano:

»Sportisti koji nema punovažno zaključen ugovor sa određenom sportskom organizacijom ne može biti sportskim pravilima uskraćeno pravo zaključenja ugovora sa drugom sportskom organizacijom, odnosno prelazak u drugu sportsku organizaciju i nastupanje za nju na sportskim takmičenjima u svojstvu sportiste, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

U slučaju raskida ili poništenja ugovora između sportiste i sportske organizacije, spor između sportske organizacije iz koje odlazi i sportske organizacije u koju prelazi o iznosu i plaćanju ugovorene naknade za transfer, ili naknade za razvoj, odnosno obuku (treniranje) sportiste utvrđene sportskim pravilima ne sme uticati na sportske aktivnosti sportiste i pravo nastupa za sportsku organizaciju u koju je prešao.

Sportista ima pravo na naknadu štete koju pretrpi aktima diskriminacije organizacije u oblasti sporta iz st. 1 i 2. ovog člana.

Naknada za razvoj, odnosno obuku sportiste iz stava 2. ovog člana obračunava se u skladu sa sportskim pravilima nadležnog nacionalnog i međunarodnog sportskog saveza, na osnovu ulaganja sportske organizacije/organizacija koje su doprinele razvoju sportiste, odnosno na osnovu troškova koje bi imala sportska organizacija u

---

⁵³ "Službeni glasnik RS", br. 24/11 i 99/11 – dr. zakon.

koju sportista prelazi da je samostalno obučavala sportistu, s tim da se kao poslednja godina obuke računa ona godina u kojoj je sportista napunio 21 godinu.

Sportska organizacija iz koje sportista odlazi ne može da potražuje naknadu za razvoj, odnosno obuku sportiste iz stava 2. ovog člana ukoliko je sportista toj sportskoj organizaciji plaćao članarinu ili naknadu za bavljenje sportskim aktivnostima, odnosno mora biti srazmerno umanjena.«⁵⁴

Kada se uporede ovakva zakonska rešenja i kriterijumi navedeni u presudi Evropskog suda pravde u slučaju Bernard može se zaključiti da će postojeća sportska pravila srpskih sportskih saveza morati da pretrpe ozbiljne promene kako bi naknada za razvoj zaista predstavljala naknadu za troškove koje je matični klub imao za treniranje igrača koji odlazi u drugi klub. Mi delimo mišljenje nemačkih sudova da naknada za razvoj ne bi trebala da postoji u amaterskom sportu⁵⁵ a da u profesionalnom sportu može biti dopuštena u meri u kojoj se zaista bazira na napravljenim troškovima za treniranje u matičnom klubu i da ne ograničava slobodu sportista na izbor zanimanja, odnosno bavljenje sportom. I na naknadu za treniranje se, po našem mišljenju, može shodno primeniti argumentacija nezavisnog advokata Lenza u čuvenom slučaju Bosman u odnosu na tzv. transfernu naknadu. Apsolutno ukidanje naknade za treniranje bilo bi neopravdano za klubove koji su učestvovali u treniranju i razvoju igrača, jer bi u tom slučaju novi klub olako ubirao plodove tuđeg rada i ulaganja. Međutim, obaveza plaćanja naknade za treniranje i razvoj (sportsko obrazovanje) igrača može biti opravdana samo u slučaju prvog prelaska sportiste u novi profesionalni klub, odnosno zaključenja prvog profesionalnog ugovora sa novim klubom. Naknada bi morala biti čvrsto povezana sa stvarnim troškovima kluba (klubova) koji su učestvovali u treniranju igrača, a ne paušalno odmeravana. Osim toga, naknada bi morala biti proporcionalno smanjena za svaku godinu u kojoj je igrač proveo igrajući u matičnom klubu nakon što je obučen, jer je u tom periodu klub koji ga je trenirao imao priliku da iskoristi "svoju investiciju u igrača".⁵⁶ Konačno, matični klub sportiste ne bi trebao da ima pravo na naknadu za treniranje i razvoj ako je sportista amater bio u ugovornom odnosu sa svojim matičnim klubom, a ugovor je raskinut krivicom kluba.

---

⁵⁴ Po našem mišljenju stav 2. bi se morao odnositi i na slučajeve kada sportista u opšte nema zaključen ugovor sa sportskom organizacijom iz koje odlazi (čist amater) ili je ugovor istekao.

⁵⁵ CAS je u jednoj od svojih odluka iz 2014. godine (spor je vođen između švajcarskih fudbalskih klubova) utvrdio da nije dopušteno naplaćivati naknadu za treniranje pri prelasku igrača iz amaterskog kluba u drugi amaterski klub, jer se time ograničavaju lična prava igrača. Videti, <http://www.limmattalerzeitung.ch/limmattal/brisantes-urteil-fuer-fussball-junioren-zu-zahlen-ist-illegal-128017264>

⁵⁶ Tačka 239. Mišljenja nezavisnog advokata Lenza, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?isOldUri=true&uri=CELEX:61993CC0415>

OBLIGATION TO PAY TRAINING COMPENSATION FOR A PLAYER

One of the most significant issues in contemporary professional sport is a problem of training compensation payment to the sport clubs where a player had being trained before he moved to another club and particularly before making of his first professional contract. This is designated as compensation for training or so-called compensation for players development. Such problem is closely related to the issues of development and improvement of young players as well as keeping the stability of a concluded contract. On one hand, obligation to pay training compensation is the obstacle for freedom of contract of the player who is not bound by a contract, but on the other side it encourages sports organisations in searching for the new talents and young players who will be trained. In his paper, the author exposes and considers solutions that have been adopted regarding this issue in legislation and sports rules of Croatia, Serbia and Germany, especially in football, as well as the attitudes of the European Court of Justice and German courts on compatibility of the obligation to pay training compensation with freedom of competition, freedom of movement and freedom of choosing the employment.

Key words: *sport, football, player development compensation, player training compensation, transfers in sport*